

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S

**DĖL ATVIRAI KASINIAIS EKSPLOATUOJAMŲ NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ
IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO KONTROLĖS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2006 m. spalio 3 d. Nr. D1-444
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (Žin., 1992, Nr. [5-75](#)) 6 ir 8 straipsniais, Žemės gelmių įstatymo (Žin., 1995, Nr. [63-1582](#); 2001, Nr. [35-1164](#)) 4 straipsniu, Aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#); 2002, Nr. [20-766](#)), 6.30 punktu,

1. T v i r t i n u Atviraais kasiniais eksploatuojamų naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo kontrolės tvarkos aprašą (pridedama).

2. P r i p a ž i s t u netekusiu galios Aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. gegužės 5 d. įsakymą Nr. 78 „Dėl Nemetalinių naudingųjų iškasenų telkinio (išskyrus durpės) naudojimo ir kontrolės instrukcijos“.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2006 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. D1-444

ATVIRAI KASINIAIS EKSPLOATUOJAMŲ NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO KONTROLĖS TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Atvira kasiniais eksploatuojamų naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo kontrolės tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) reglamentuoja atvira kasiniais (karjeriais, durpių gavybos laukais) eksploatuojamų naudingųjų iškasenų (žvyro, smėlio, molio, klinties, dolomito, opokos, gipso, gintaro, kreidos mergelio, durpių, sapropelio) išteklių naudojimo kontrolės tvarką.

2. Naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo metu pažeistos žemės rekultivavimo darbus atlieka arba juos organizuoja ir apmoka asmenys, kuriems nustatyta tvarka buvo leista naudoti naudingųjų iškasenų išteklius.

3. Aplinkos ministerijos regionų departamentai ir Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Lietuvos geologijos tarnyba) užtikrina racionalų atvira kasiniais eksploatuojamų naudingųjų iškasenų išteklių naudojimą, pagal kompetenciją kontroliuodami išteklių naudojimą ir apskaitą, jų apsaugą, gavybos įtaką aplinkai, jos metu nuimto derlingojo dirvožemio sluoksnio saugojimą, pažeistų žemių rekultivavimą, taip pat kaip telkinio (kasybos sklypo) naudojimo metu laikomasi sąlygų, nustatytų Lietuvos geologijos tarnybos patvirtintame išteklių naudojimo projekte (toliau – Naudojimo projekte), ir Lietuvos geologijos tarnybos ir telkinio (kasybos sklypo) naudotojo sudarytoje išteklių naudojimo sutartyje.

4. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **markšneiderinis planas** – planas, sudarytas pagal žemės paviršiaus ir kasinių matavimus, naudojamas naudingųjų iškasenų žvalgybos, naudojimo ir apskaitos, kasybos įmonių, kitų statinių bei įrenginių statybos uždaviniams spręsti;

4.2. **karjeras** – atviras kasinys žemės paviršiuje, skirtas naudingosioms iškasenoms išgauti;

4.3. **mažasis karjeras** – žemės savininkų ar naudotojų sklypuose įrengtas karjeras savo ūkio reikmėms (ne pardavimui) tenkinti. Mažąjo karjero plotas negali viršyti 0,5 ha, jo gylis – 2 m;

4.4. **karjero konservavimo darbai** – darbai, atliekami nutraukiant arba laikinai (metams ar ilgesniam laikotarpiui) sustabdomą naudingųjų iškasenų gavybą, numatant vėliau ją atnaujinti. Šiuos darbus sudaro dalinė techninė karjero rekultivacija – karjero dugno išlyginimas, šlaitų nulėkštinimas iki stabilios būsenos (natūralaus byrėjimo kampo) ir priemonių, apsaugančių žaliavą nuo grobstymo, įgyvendinimas;

4.5. kitos Tvarkos apraše naudojamos sąvokos atitinka jų apibrėžimus, pateiktus įstatymuose ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose žemės gelmių išteklių naudojimą.

II. BENDRIEJI ATVIRAI KASINIAIS EKSPLOATUOJAMŲ NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ TELKINIŲ (KASYBOS SKLYPŲ) NAUDOJIMO REIKALAVIMAI

5. Naudingųjų iškasenų ištekliai turi būti naudojami racionaliai ir kompleksiškai, apsaugant nenaudojamus išteklius, esančius tame pačiame telkinyje arba jo įtakos zonoje.

6. Naudingųjų iškasenų telkinio (kasybos sklypo) naudotojas gali pradėti naudingųjų iškasenų gavybą turėdamas:

6.1. leidimą naudoti naudingųjų iškasenų išteklius, išduotą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 198 „Dėl Leidimų naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenilius), požeminio pramoninio bei mineralinio vandens išteklius ir žemės gelmių ertmės išdavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [16-607](#); 2005, Nr. [72-2607](#)) nustatyta tvarka, ir telkinio (kasybos sklypo) išteklių naudojimo sutartį;

6.2. Naudojimo projektą, parengtą ir patvirtintą Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus

2005 m. rugsėjo 5 d. įsakymu Nr. 1-107 „Dėl Naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenilius) išteklių ir žemės gelmių ertmių naudojimo projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. [109-3996](#)) nustatyta tvarka;

6.3. teisės naudoti žemės sklypą dokumentus. Išteklių naudojimui reikalingas žemės sklypas apima kasybos sklypą bei naudotojo įsigytą papildomą žemės plotą, reikalingą naudingųjų iškasenų išteklių eksploatavimo infrastruktūrai (privažiavimo keliams, perdirbimo įrenginiams bei pastatams, sapropelio nusodinimo laukams įrengti ir kt.);

6.4. taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą (toliau – TIPK), išduotą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 80 „Dėl Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [85-3684](#); 2005, Nr. [103-3829](#)) nustatyta tvarka.

7. Išekspluatuotuose karjero plotuose atliekamas pažeistų žemių rekultivavimas. Šlaitų rekultivavimas galimas iškasus išteklius iki telkinio (kasybos sklypo) ribos. Kasybos darbai vykdomi nuosekliai, telkinio (kasybos sklypo) pakraščiuose nepaliekant neiškastų naudingosios iškasenos juostų. Išteklių naudotojas negali atidėti šlaitų rekultivavimo darbų dėl kasybos darbų nenuoseklumo.

Tais atvejais, kai neiškastas plotas lieka dėl netinkamos žaliavos kokybės, naudotojas privalo kreiptis į Lietuvos geologijos tarnybą, pateikdamas prašymą dėl šių išteklių išbraukimo iš Žemės gelmių registro ir markšneiderinių apmatavimų planą su nurodytu netinkamos naudojimui žaliavos išplitimo plotu. Lietuvos geologijos tarnybai priėmus sprendimą dėl išteklių išbraukimo iš Žemės gelmių registro, išteklių naudotojas privalo atlikti šio ploto rekultivavimo darbus.

III. IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO KONTROLĖ

8. Regioniniai aplinkos apsaugos departamentai išduoda naudingųjų iškasenų išteklių naudotojams TIPK leidimus ir vykdo atvirais kasiniais eksploatuojamų naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo kontrolę vietoje:

8.1. kartą per metus patikrina visus mažuosius karjerus, jų atitiktį apskrities viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamento atitinkamo rajono žemėtvarkos skyriaus išduoto mažojo karjero paso nuostatomis;

8.2. kontroliuoja pažeistų žemių rekultivavimo darbus;

8.3. ne rečiau kaip du kartus per metus gavybos darbų laikotarpiu patikrina kiekvieną naudojamą naudingųjų iškasenų telkinį (kasybos sklypą):

8.3.1. išteklių naudotojo turimą dokumentaciją:

8.3.1.1. leidimą naudoti naudingųjų iškasenų išteklius ir tikrinamo telkinio (kasybos sklypo) naudojimo sutartį;

8.3.1.2. žemės sklypo naudojimą įteisinančius dokumentus;

8.3.1.3. TIPK;

8.3.1.4. mokesčių už gamtos išteklius mokėjimą;

8.3.2. telkinio (kasybos sklypo) eksploatacijos atitiktį Naudojimo projekto sprendiniams ir markšneideriniam planui, aplinkosauginei situacijai išteklių naudotojo žemės sklype:

8.3.2.1. žemės sklypo riboženklis, jų atitiktį Riboženklių apsaugos instrukcijai, patvirtintai Valstybinės žemėtvarkos ir geodezijos tarnybos 1996 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. 88 (Žin., 1996, Nr. [85-2041](#));

8.3.2.2. rakinamus kelių užtvarus, informacinius stendus prie įvažiavimų į karjerą (durpyną);

8.3.2.3. naudingosios iškasenos išteklių apsaugą nuo grobstymo;

8.3.2.4. naudingosios iškasenos apsaugą nuo teršimo dangos uolienomis ir derlinguoju dirvožemio sluoksniu;

8.3.3. derlingojo (humusinio) dirvožemio sluoksnio apsaugą:

8.3.3.1. nuėmimą prieš pradėdant eksploatuoti naudingąją iškaseną, išskyrus atvejus, kai jo storis nesiekia 10 cm;

8.3.3.2. derlingojo (humusinio) dirvožemio sluoksnio ir grunto (dangos uolienų bei pirminio

žaliavos perdirbimo atliekų) sąvartų atskyrimą;

8.3.3.3. saugojimo sąvartose ir panaudojimo rekultivavimo darbams atitiktį Naudojimo projektui ir Pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas, rekultivavimo metodikai, patvirtintai Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministro 1996 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. 166 (Žin., 1996, Nr. [115-2680](#));

8.3.3.4. derlingojo (humusinio) dirvožemio sluoksnio panaudojimą, kai karjerą rekultivuojant į vandens telkinį arba kitais atvejais susidaro jo perteklius, kuris gali būti išvežtas žemės rekultivavimui į kitus objektus, raštu suderinus su rajono (miesto) aplinkos apsaugos agentūra;

8.3.4. karjero apsaugą nuo taršos buitinėmis ir kitomis atliekomis;

8.3.5. išeksploatuotų plotų rekultivavimo darbus;

8.3.6. naudingųjų iškasenų išteklių konservavimo (apsaugos nuo išsekimo ir kokybės blogėjimo) priemonės, kai laikinai ar visiškai nutraukiamas telkinio naudojimas;

8.4. esant naudingosios iškasenos išteklių naudojimo pažeidimams, surašo privalomus nurodymus, protokolus, kontroliuoja jų vykdymą, nustatyta tvarka skiria administracines nuobaudas;

8.5. dalyvauja komisijose priimančios rekultivuotus pažeistų žemių plotus.

9. Lietuvos geologijos tarnyba:

9.1. kontroliuoja išteklių naudojimo sutartyje nustatytą sąlygų vykdymą;

9.2. kontroliuoja eksploatuojamų telkinių (kasybos sklypų) markšeiderinių planų atitiktį Markšeiderinių darbų atlikimo kietųjų naudingųjų iškasenų telkiniuose laikinosioms taisyklėms, patvirtintoms Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2003 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. 1-01 (Žin., 2003, Nr. [17-769](#)), derina rekultivuotinus pažeistų žemių plotus markšeideriniuose planuose;

9.3. remdamasi metinių statistinių išteklių kasybos ataskaitų (forma 2-KN) ir markšeiderinių planų analize, kontroliuoja naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo apskaitą ir išteklių naudojimo limitų vykdymą (kai jie nustatyti).

IV. ORGANIZACINĖS PRIEMONĖS

10. Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai ir Lietuvos geologijos tarnyba užtikrina pasikeitimą informacija naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo ir apskaitos klausimais:

10.1. regionų aplinkos apsaugos departamentai:

10.1.1. vadovaudamiesi Leidimų naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenilius), požeminio pramoninio bei mineralinio vandens išteklius ir žemės gelmių ertmės išdavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 198 (Žin., 2002, Nr. [16-607](#); 2005, Nr. [72-2607](#)), X skyriaus nuostatomis, teikia pasiūlymus Lietuvos geologijos tarnybai dėl leidimų naudoti naudingųjų iškasenų išteklius galiojimo sustabdymo ir panaikinimo;

10.1.2. informuoja Lietuvos geologijos tarnybą apie nelegalius žemės gelmių geologinio tyrimo ir gavybos darbus;

10.1.3. teikia Aplinkos ministerijai metines ataskaitas apie naudingųjų iškasenų išteklių naudojimą ir kontrolę;

10.1.4. derina išteklių naudotojų prašymus sustabdyti ar panaikinti išteklių naudojimo leidimus, užtikrindami gavybos metu pažeistų žemių rekultivavimą ir liekančių išteklių apsaugą;

10.2. Lietuvos geologijos tarnyba:

10.2.1. informuoja Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentus apie leidimų naudoti naudingųjų iškasenų išteklius galiojimo sustabdymą ar panaikinimą;

10.2.2. informuoja Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentus apie priimtus sprendimus dėl išteklių išbraukimo iš Žemės gelmių registro, pateikia išbraižą iš telkinio markšeiderinio plano su pažymėtomis nurašytų išteklių sklypų ribomis;

10.2.3. informuoja Aplinkos ministeriją apie naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo apskaitos pažeidimus.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

11. Naudingųjų iškasenų išteklių naudotojai, pažeidę išteklių naudojimo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.
